

І возвеличимо на диво
І розум наш, і наш язик...

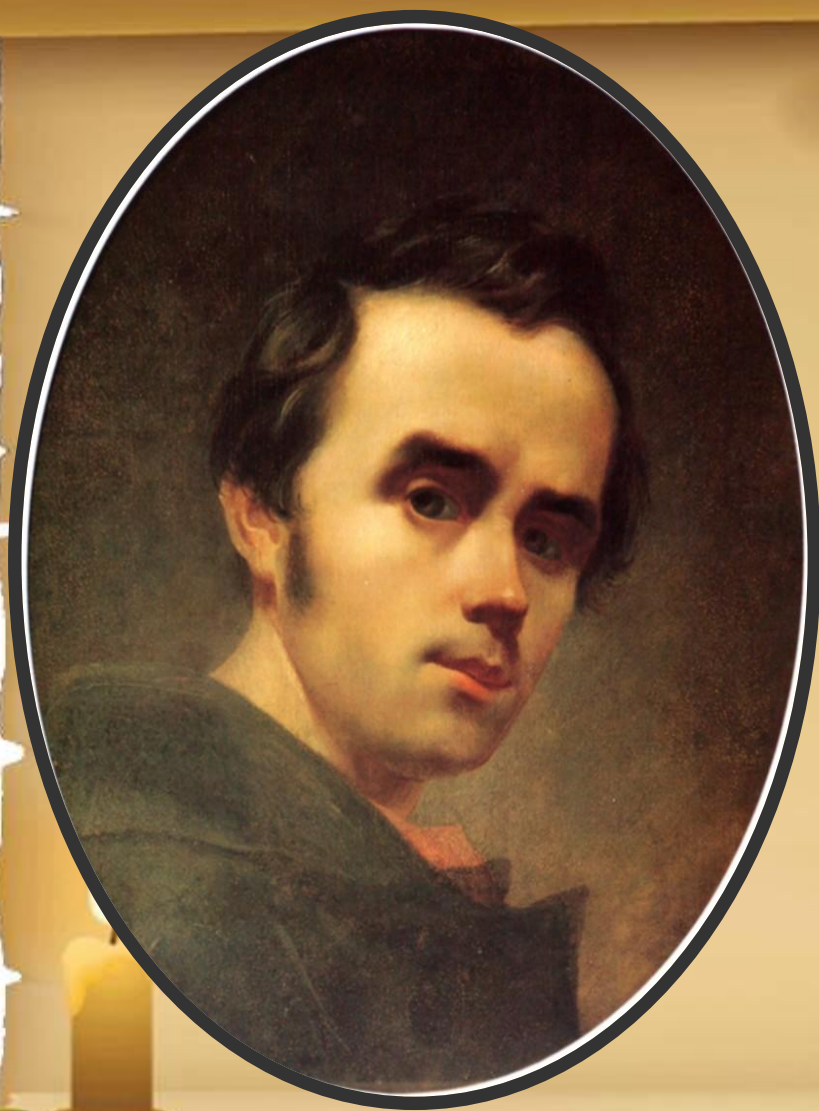
Т. Шевченко

*Т.Г. Шевченко – видатний
український художник*

Живопис і графіка роки заслання

У 1847 р. після розгрому Кирило-Мефодіївського товариства Шевченко за писання революційних творів був арештований і висланий «під найсуворіший нагляд із заборонаю писати й малювати.

У листах до друзів Шевченко зазначав, що «дивитися і не малювати - це таке страждання, яке зрозуміє лише справжній митець», що «Август-язичник, засилаючи Назона до диких гет, не заборонив йому писати й малювати. А християнин (цар Микола) заборонив мені те й інше. Обидва кати ».

Живопис, графіка. 1847-1850

У важких умовах заслання 1847-1857 років Тарас Шевченко, незважаючи на царську заборону писати і малювати, виготовив величезна кількість художніх творів, які увійшли в скарбницю образотворчого мистецтва українського, російського і казахського народів. З усього мистецької спадщини Шевченка твори періоду заслання довго залишалися найменш вивченими. Як художник-реаліст, Шевченко не міг втриматися від того, щоб не вводити в свої пейзажі фігури людей і окремі риси їхнього побуту. На нього неприємно впливало відсутність людини в природі.

Роботи 1847-1850 років

У 1848-1849 роках під час експедиції на Аральське море під керівництвом капітан-лейтенанта А. В. Бутакова вперше було обстежено море, виміряна його глибина, визначені широти, проведені астрономічні спостереження і відкриті цілий ряд нових островів; у цей час були зібрані матеріали про побут казахського населення, що живе поблизу, проведені геологічні дослідження місцевості і описана флора і фауна узбережжя, а також островів Аральського моря.

За завданням А. В. Бутакова Шевченка виконав численні замальовки, малюнки та акварелі.

Альбоми 1846–1850 років

Альбоми були відібрані у Шевченка при першому арешті 1847 року, однак за відсутністю компрометуючих матеріалів були йому повернуті і знаходились у нього під час його перебування в Орській кріпості та під час Аральської експедиції 1848 — 1849 років. Вдруге і вже безповоротно альбоми відібрано у Шевченка під час другого арешту 27.IV 1850 року.

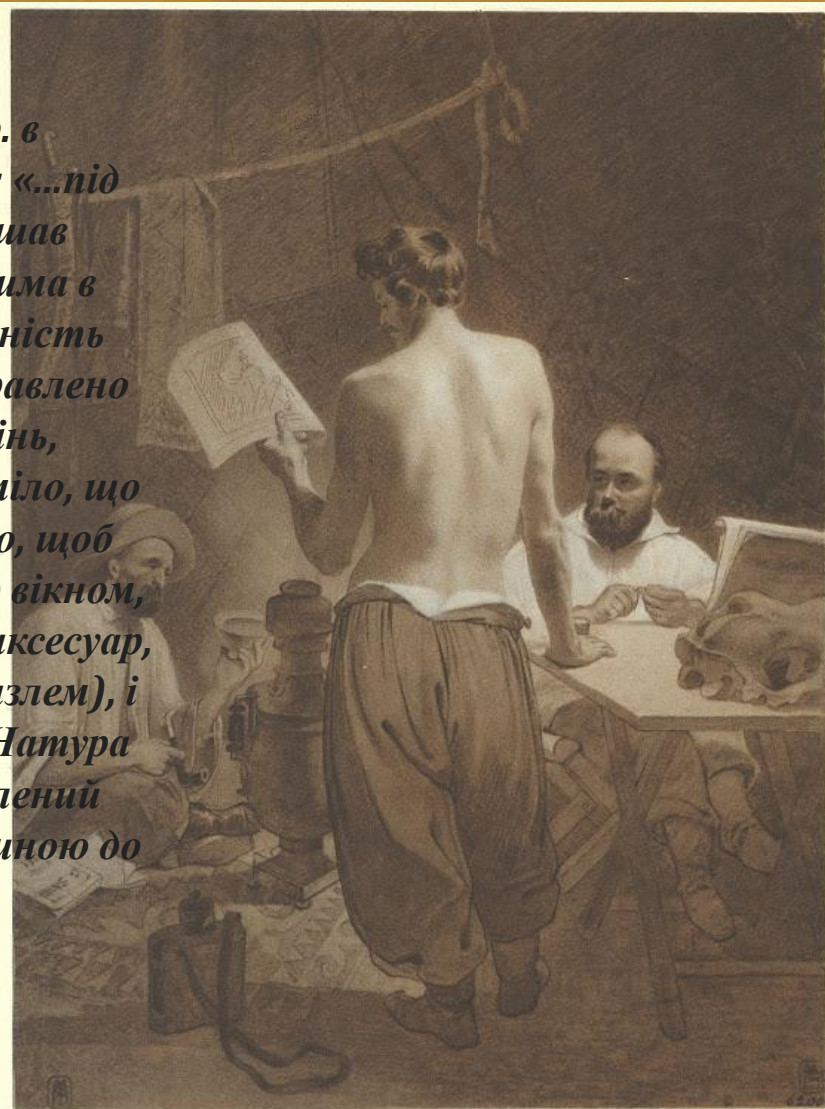

*Автопортрет 1847 року.
Шевченко в солдатській
формі. В цьому році
почалась його
солдатчина в далеких
казахських степах.
Таким був вирок
царського суду за участь
поета у діяльності
Кирило- Мефодіївського
братства та написання
викривальних поезій.*

126. ТАБІР ТРАНСПОРТУ В СТЕПУ.
Акварель. [11.V—17.VI 1848].

Цей малюнок бачив у Шевченка в 1852 р. в Новопетровському укріпленні М. Ф. Савичев: «...під пахвою у Т. Р. портфель, який він не поспішав відкривати, але коли відкрив — я вп'явся очима в перший малюнок. Він представляв внутрішність киргизької кибитки. Внизу зводу кибитки вправлено російське вікно, пропускає сонячний промінь, відбитий мікроскопічними пилинками. Зрозуміло, що вікно було в натурі пристосуванням для того, щоб малює давалося вигідну освітлення зверху. Під вікном, за столиком сидить, осінений півтонами, як аксесуар, сам Шевченко, з рейсфедером в руці (а не з пензлем), і пильно спрямованим поглядом на «натуру». Натура ця стояла на середині кибитки, — напівоголений чоловік, у шкіряних киргизьких шароварах, спиною до глядача.

15. Т. Г. ШЕВЧЕНКО СЕРЕД ТОВАРИШІВ.
Сепія, китайське білло. [VII—VIII 1851].

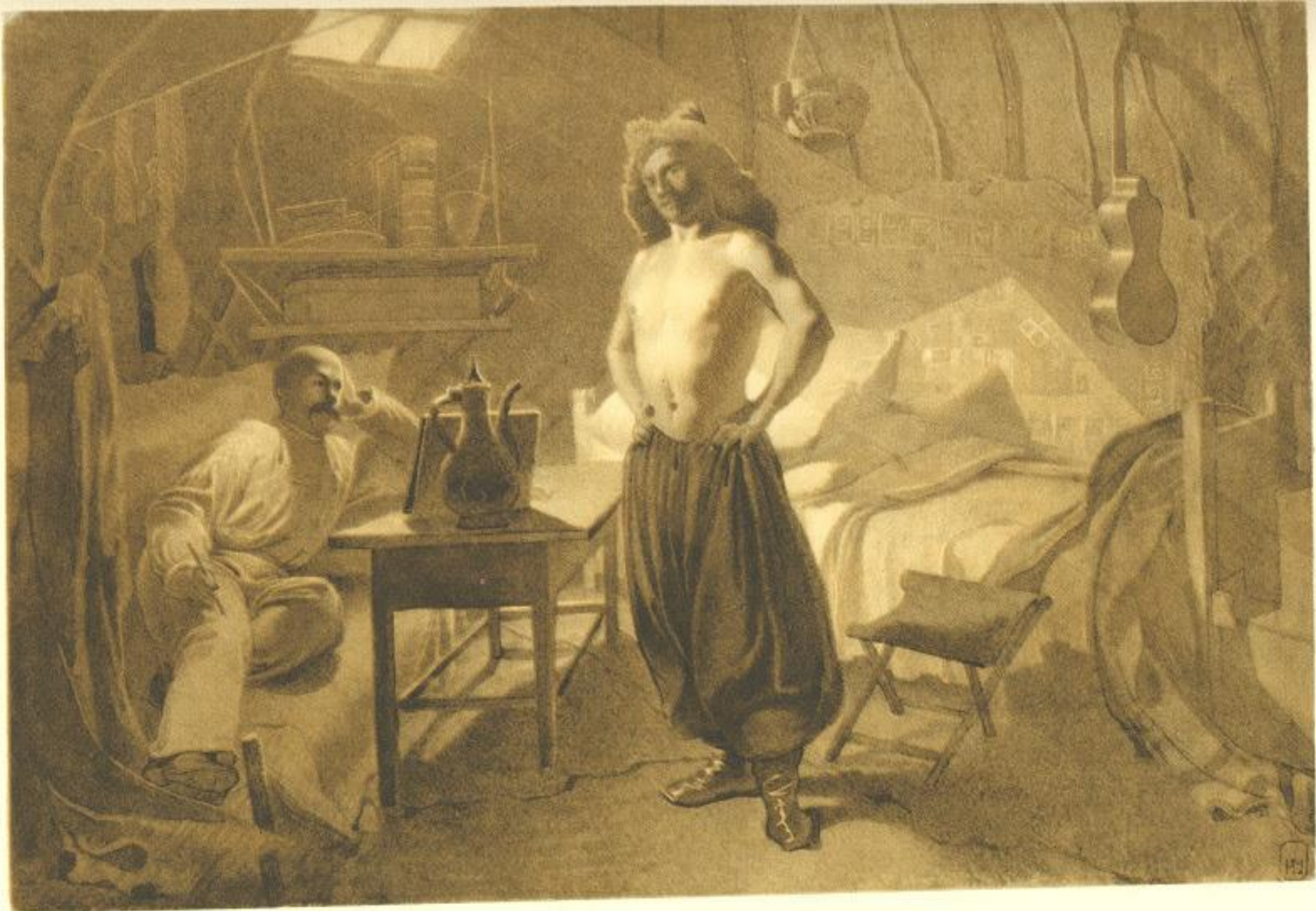
9. УКРІПЛЕННЯ РАІМ. ВИД З ВЕРФІ НА СИР-ДАРТ.
Акварель. [19.VI—25.VII] 1848.

*7. УКРІПЛЕННЯ ІРТЫШ-КАЛА.
Акварель. [28—30.V 1848—15.I 1850].*

6. ДУСТАНОВА МОГИЛА.
Акварель. [27.V 1848—15.I 1850].

12. Т. Г. ШЕВЧЕНКО МАЛЮЄ ТОВАРИША,
Сенія. [19.VI—25.VII 1848].

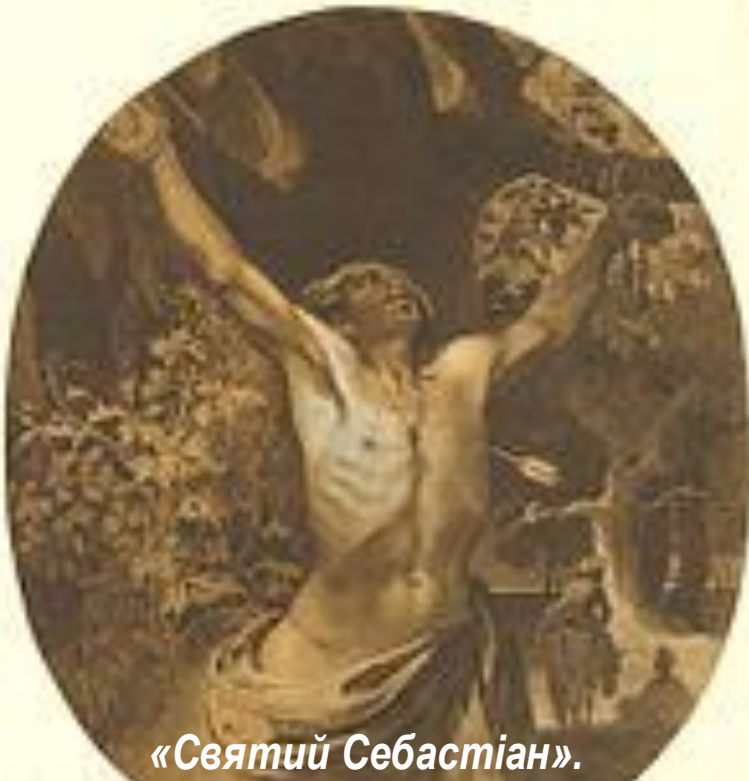

“Місячна ніч на Кос-Аралі”.
Одна з кращих казахських акварелей, створених під час експедиції по Аральському морю. Відома письменниця Марієтта Шагінян писала: *”В киргизьких степах Шевченко зріс як художник, і його сепії та акварелі незрівнянно вищі за академічні картини періоду до заслання”.*

14. КАЗАХИ В ЮРТИ.
Сеня. [19.VI—25.VII 1848; I—III 1849].

«Святий Себастьян».

Важливе місце в творчості Шевченка займає тема релігії. Ця тема в творчості художника посідає релігійна тема. «Самарянка», «Благословення дітей», «Визволення апостола Петра з темниці», «Розп'яття» – ціла низка живописних робіт Шевченка, в яких висвітлюється історія християнства.

Більшість рисунків, начерків та ескізів другого альбома виконав Шевченко під час Аральської експедиції та в Оренбурзі. В альбомі є багато зарисовок гористих берегів Аральського моря, шхун і човнів під вітрилами та зимових будівель на Кос-Аралі. Тут є також начерки портретів та ескізи до кількох творів, що були завершені під час другого періоду заслання.

Живопис, графіка.

1851-1857

Навесні 1851 року на півострів Мангишлак була споряджена геологічна експедиція під керівництвом гірничого інженера поручика А. В. Антипова для пошуків родовищ вугілля в горах Каратау. У складі експедиції були польські політичні засланці — Броніслав Залеський і Людвіг Турно. На їх прохання комендант Новопетровського укріплення А. П. Маєвський разом з командою солдатів, виділених для участі в експедиції, відправив і Т. Г. Шевченка.

10. ДАЛІСМЕН-МУЛА-ЛУЛЬЄ.
Акварель. [VII—8.VIII 1851].

40. МАНГИШЛАЦЬКИЙ САД.
Акварель. [Літо 1854].

7. ТУРКМЕНСЬКІ АБИ В КАРА-ТАУ.
Акварель. [20.VI 1851—13.V 1857].

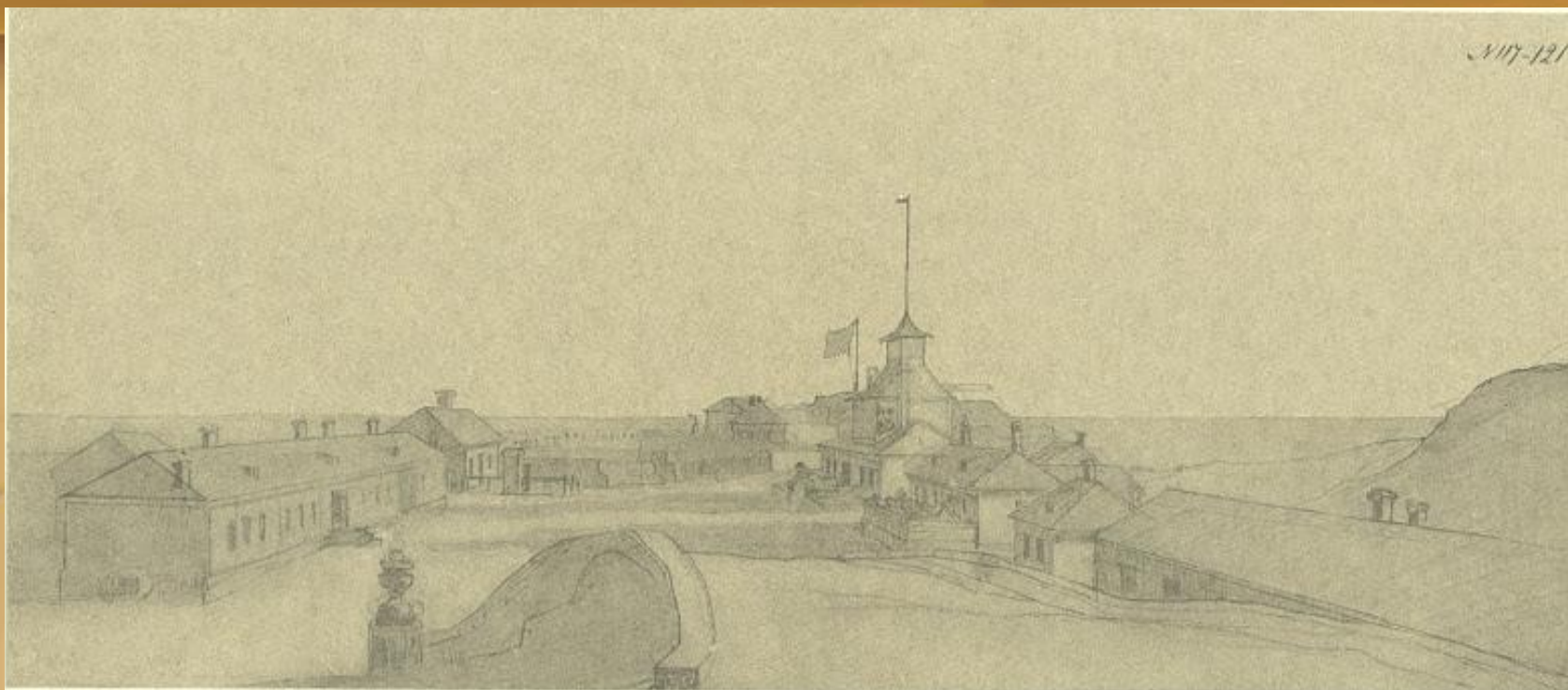

18. ПІСНЯ МОЛОДОГО КАЗАХА.
Серія. [VI 1851—VII 1857].

6. МІСЯЧНА НІЧ СЕРЕД ГІР.
Акварель. [Н. р. I.VI 1851—VII 1857].

117-121

176. НОВОПЕТРОВСЬКЕ УКРІПЛЕННЯ. ВНУТРІШНІЙ ВИД.
Олівець. [1856—VII 1857].

Внутрішній вигляд укріплення від сходів біля церкви, частину яких видно на передньому плані рисунка. Зарисовку укріплення з такого відкритого місця Шевченко міг зробити лише після того, як стало відомо про його близьке звільнення.

32. БАЙГУШІ.
Серія. (Н. п. осені 1853).

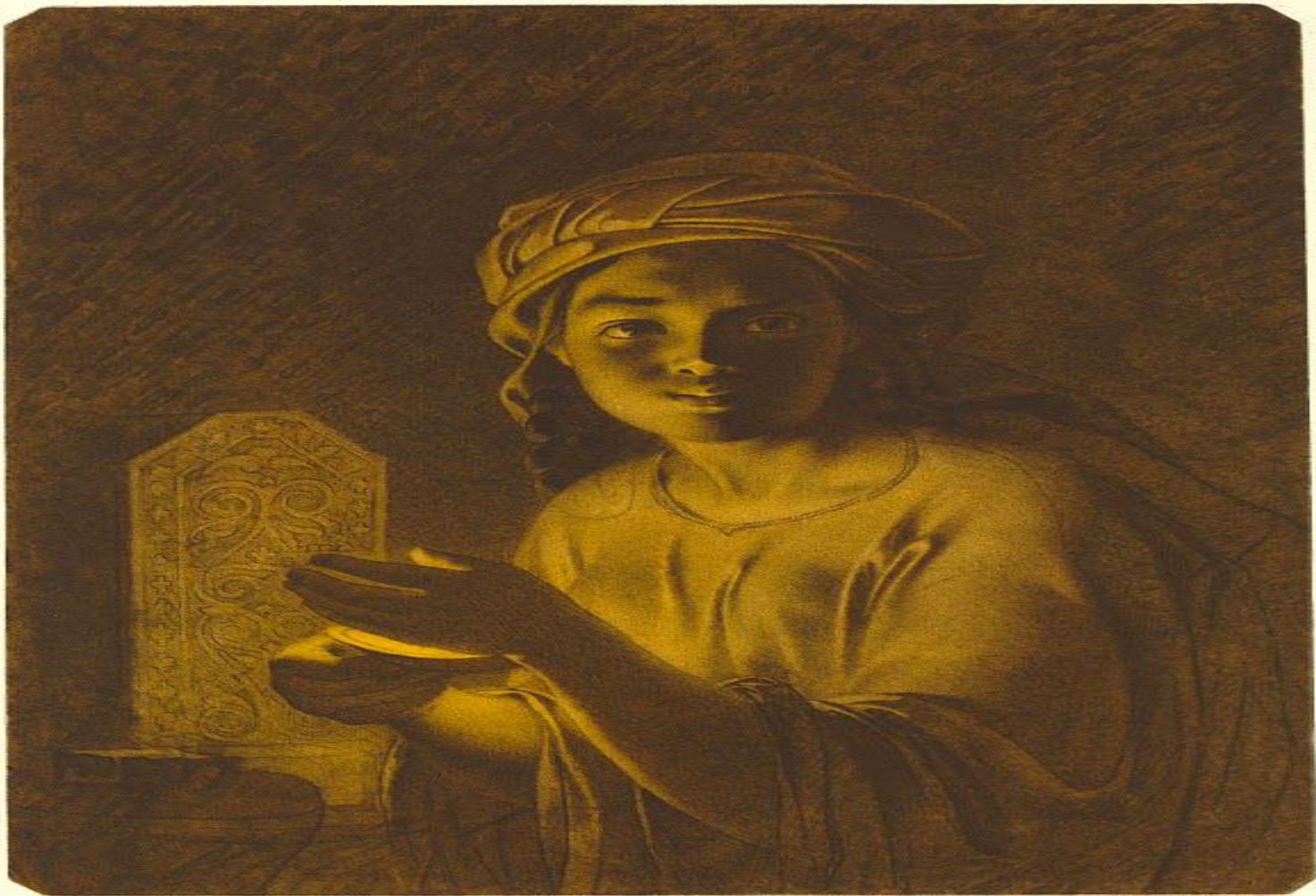
**Байгуші — в минулому
найбідніші казахські діти,
яким дозволялося
жебрачити.**

**Очевидно, саме про цей
малюнок Шевченко пише в
листі до Залеського восени
1853 р.:**

**«С последней почтой послал
тебе Байгушей; приюти их,
если можешь, где-нибудь, а
перед тем, какпустишь ты
их в чужие люди, сделай мне,
если**

**это не трудно,
фотографические копии в
величину обыкновенного
конверта; мне хотелось бы
подарить их Усковой, ей они
очень нравятся»**

61. КАЗАШКА КАТЯ.
Сепія. [1856—VII 1857].

Автопортрет 1858 року.

**На ньому Шевченко через кілька місяців після звільнення з заслання.
Невпізнанно змінили поета 10 років тяжкої солдатської муштри.**

18. АВТОПОРТРЕТ.
Італійський та білий олівець. [Н. п. 4.Г] 1858.

Незнайдені твори 1847-1850

Живопис, графіка 1851–1857

Творчість Тараса Шевченка другого періоду заслання (1851—1857 років) широко розкриває його багатогранний образ як художника-реаліста і демократа. Якщо протягом 1847—1850 років він в основному виконував завдання художника Аральської експедиції, то в другий період заслання, незважаючи на заборону, Шевченко завдяки допомозі друзів мав більшу можливість віддатись своїм творчим прагненням. В творах цього періоду виявились широкі мистецькі інтереси Шевченка, виразна соціальна спрямованість та висока професіональна майстерність. В них дістали дальший розвиток прогресивні традиції українського й російського реалістичного мистецтва.

**«Быть хорошим гравером,
значит быть
распространителем
прекрасного и
поучительного в обществе,
распространителем света
истины. Значит быть
полезным людям и угодным
Богу».**

Ці слова з Шевченкового щоденника, датовані 1857 роком, показують, яку роль відводив Тарас Григорович у своєму житті живопису, зокрема гравюрі. Цьому мистецькому стилю Шевченко приділяв особливу увагу, справедливо вважаючи, що гравюра наближає великі творіння до широких мас народу.

дякую за увагу

59. НОВОПЕТРОВСЬКЕ УКРІПЛЕННЯ З ХІВІНСЬКОГО ШЛЯХУ.
Акварель. [1856—13.V 1857].